

**Gertruda
Goepfertová
ZIMNÍ
KLAVÍR**

© Gertruda Goepfertová, 1966, 1975, 2003
Illustrations © Gertruda Goepfertová, 1975, 2003
Epilogue © Zdeněk Rotrekl, 2003
ISBN 80-7108-222-8

Schůzka s Bostonem

zatímco jsem odříkala světu
který se o mne ucházel
čekal ve snu za mořem
ten jemuž jsem dávala
schůzku se sluncem
stínovaný z mých barviček
dílna v přístavě z krabiček
kouřila doutník komína
v dýmu pyšněla děvčátka
oblečena oblačně volánky
pod zimníkem a ne jen
v žáru božítělovém
kluk šel do školy přejeden
svátky z nejbělejší výražky
propuštěn v rybářském
výšlapy nevydělával limonádu
pod chodci by se probořila
papírová zem
a tetička nespráskla ruce
kam se propadnem

Mušle

navenek pláty dřeva
ale uvnitř
kraj můj je do mne vyryt
jen hlínu vsadit a do pece vložit

napohled mrtvá mušle
za bouře vyštvaná z moře
na tvrdém břehu vysušená
kdo by však přiložil k uchu
slyšel by hukot mých lesů
slyšel by vraníky dupat
slyšel by zaskřípět kola
slyšel by cymbál můj potok
hrát paličkou na kamení

Zdeněk Rotrekl

Setkávání

Tvůrčí vzorec Gertrudy Gruberové-Goepfertové se od dětských let podivuhodně rozvíjel třemi plochami: veršem, prózou a kresbou. Ty se zpočátku začaly objevovat ve studentských časopisech válečné doby, ale jak přiznává v již neuveřejněném rozhovoru pro čtrnáctideník *Obroda* v roce 1968, psát vlastně začala už na obecné škole do příloh nedělních novin. (Za několik let poté měsíčník katolických studentů *Jitro* jen ve školním roce 1941–42 publikuje osmnáctileté maturantce kyjovského gymnázia čtyři prózy a šest kreseb.) Spojení kresby, později i fantastických akvarelů, grafiky a prozaického slova souvisí u ní s uměním přesného pozorování a portréty: nejprve Jakuba Demla, Jana Čepa, Marie Rosy Junové. Ještě za války se dostává do okruhu revue *Jana Zahradníčka*, záhy po válce se vdává a stěhuje se s manželem Leonem do Prahy.

Na přímluvu architekta Jana Sokola ji do své třídy přijímá malíř František Tichý. Jejím spolužákem ze známějších je Mikuláš Medek, Klápště, Zbyněk Sekal; po dvou letech však přechází do ateliéru Antonína Strnadela. V roce 1948 odjíždí na stipendium do Žurichu, prodělává praxi v litografickém závodě a po dobrodružné cestě z poúnorového Československa za ní přijíždí i manžel.

Až do roku 1953 pokračuje ve studiích École Nationale Supérieure des Beaux-Arts v Paříži, od roku 1958 ilustruje pod pseudonymem Pierrette časopisy *Arena* a *Der Europäische Osten*. Věnuje se grafikám, knižním výtvarným doprovodům započatým již v roce 1940 ilustrací sbírky Jana Ryby *Sbohem, má krajino*, později knih Jakuba Demla a Timothea Vodičky až po obálku sbírky veršů Zdeňka Rotrekla *Hovory s mateřídouškou* (1978) a dalších knih z edic římské Křesťanské akademie.

Tam také v roce 1966 vychází sbírka veršů *Hejno stehlíků* a devět let nato ve Švýcarsku ilustrovaná knížka *Ohňostroj marnosti*. Nyní vydávaný soubor obsahuje ještě oddíly z poslední doby: *Pompeje*, *Kolotoč* a *Vor*. „Kraj můj je do mne vyryt,“ sděluje básnířka a my, tážící se po jejích inspiračních zdrojích, jak po nich u básníka pátral Jan Čep – který uvedl mladou Gertrudu Goepfertovou do literárního

světa —, narazili jsme právě na jeden z nich. V krajině, jejíž součástí je kraj a jakýsi pocit stálého venkovanství, potkává „staré známé / zdraví mě a zvou / za stádem chudobek / s pastýřem bodlákem / pámelník na rohu“, tam také i „ptáci se domáhají jara“. V této krajině „na pouti dítě ztracené“ zjišťuje, že „největší jsem byla, když jsem byla malá“. V pocitu udiveného dětství, které si jakoby opakuje s vlastními dětmi, nechybí cesta do Betléma ani kolotoč: „dětství je kolotoč / budoucnost všude kolem / v ose minulost ta stojí / Grušenka skočí na vraníka“...

Potřeba čistoty a obnovování čistoty v kresebnosti tahů („osnovu koberce / o plavbě do ráje“) se náhle zastaví: v básni *V bytě kterým prošla smrt*. Básnířka, „loď která nekotví“, exulantka, přehlíží zemi vystěhovalců a opakuje si svůj dávný verš o domovu, v němž by chtěla ještě jednou zažít „blaženost symbiózy s krajinou“.

Se Suzanne Renaud, jejíž jméno a dílo mě stále napadá, má společné i vědomí, že „Bůh je / protože neurčitého / není nic“.

Po sbírce próz *Choroš* (Trinitas–Křesťanská akademie 2002), pojmenované podle prózy, která vyšla v jednom z posledních čísel mnichovské Národní politiky v květnu 1991, kam napsala i poutavé vzpomínky na dobu pražských studií, vychází nyní čestné občance města Kyjova tento soubor veršů, takže k úplnému portrétu chybí pouze monografie o jejím díle výtvarném.

listopad 2002

Ediční poznámka

Soubor básní *Zimní klavír* vychází v autorčině uspořádání. Pro oddíl *Hejno stehlíků* bylo výchozím textem knižní vydání sbírky *Hejno stehlíků* (Řím, Křesťanská akademie 1966); pro oddíl *Ohňostroj marnosti* vydání sbírky *Ohňostroj marnosti* (Švýcarsko 1975, s autorčinými linoryty). Autorka v textu provedla drobné, většinou pravopisné úpravy. Linoryty v oddíle *Ohňostroj marnosti* se až na několik autorčiných úprav shodují s linoryty ve švýcarském vydání sbírky. Třetí oddíl, *Země vystěhovalců*, obsahuje básně knižně dosud nepublikované (dílem rukopisné, dílem otištěné v domácích a zahraničních časopisech); básně *Pes*, *Smrt pejska*, *Vzpomínám na psa* a *Sen o mrtvém psovi* vyšly jako soukromý neprodejný tisk ve třinácti číslovaných výtiscích v bibliofilii *Vzpomínám na pejska* (Kyjov, Historia et Ars Kyjoviensis 1999).

O autorce

Gertruda Goepfertová-Gruberová, básnířka, prozaička a výtvarnice, se narodila 16. 4. 1924 v Janštýně u Jihlavy. Pochází ze sklářské rodiny po otci a zemanské po matce. V roce 1943 maturovala na Klvaňově gymnáziu v Kyjově, 11. 11. 1944 se provdala za Lea Grubera, do roku 1945 byla totálně nasazena v kyjovské sklárně. V letech 1946–1949 studovala na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze (u Tichého a Strnadela). Za návrhy na zápalkové krabičky dostala v roce 1949 cenu ministerstva průmyslu a stipendium na litografickou praxi v Curychu. Do Československa se tehdy již nevrátila a přestěhovala se do Francie. V letech 1949–1952 navštěvovala pařížskou státní akademii (École Nationale Supérieure des Beaux-Arts). V roce 1953 odešla do Mnichova, kde její manžel Leo pracoval jako redaktor v Rádiu Svobodná Evropa. Od roku 1979 žije v Rosenheimu.

Od dětství projevovala výtvarné i slovesné nadání.

Debutovala jako školačka v dětské příloze *Národní politiky*, přispívala do *Akordu*, *Jitra*, *Rozkvětu*, *Řádu* a *Studentského časopisu*, v exilu do *Hlasu domova* (Melbourne), *Nového života* (Řím), *Perspektiv* (New York), *Proměn* (New York), *Zpravodaje* (Curych) aj. V šedesátých letech spolupracovala s Křesťanskou akademií v Římě – navrhovala obálky knih, vydala papírový vánoční betlém a básnickou sbírku *Hejno stehlíků* (1966). Druhou sbírku, *Ohňostroj marnosti*, publikovala ve Švýcarsku (1975, edice Akt) s vlastními linoryty. V roce 2002 vydala soubor próz *Choroš* (Svitavy, Trinitas), v roce 2003 vyšly její zápisy dědových vyprávění a další prózy pod názvem *Rodokmen* (Praha, Triáda).

První samostatnou výstavu měla ve Velkém Meziříčí ještě za gymnaziálních let, pak v Kyjově, Paříži (1950), Mnichově (1958) aj. Zúčastnila se mnoha skupinových výstav, mezi jinými pařížských Salonů, výstav v Bonnu, Berlíně, Norimberku, Mnichově, Stuttgartu ad. Své cestopisné črty o návštěvách bavorských vesnic doprovázené kresbami sebrala do knih *Oberbayerische Dorfskizzenblätter* (Grabentstätt, Drei Linden Verlag 1984) a *Neue Dorfskizzenblätter aus Oberbayern* (Rosenheim, Förg 1997).

O b s a h

HEJNO STEHLÍKŮ

Snad

- Snad **9**
- Domove **10**
- Dětská **11**
- Na rubu mého dětství **12**
- Matějská pouť **13**
- Září **16**
- Pochodové cvičení **18**
- Antikvářský trh **20**
- Vlastenecká škola **21**
- Domy kolem dušiček **22**
- Cestující **24**
- Vesnický obrázek **25**
- Ráno **26**
- Soumrak **27**
- Moje mládí **28**
- Vánoční přípravy **29**
- Pozdě **30**

Zacházka

- Až nastane jaro **33**
- Láska **34**
- Sen **35**
- Chýše z hedvábí **36**
- Zacházka **38**
- Hra v písku **39**
- Samota **40**
- Netřesk v kamení **41**
- Macocho **42**
- Odpočinek **43**

Letní zrcadlení **44**
V podletí **45**
Můj milý měsíci září **46**
Podzimní posvícení **48**
Zima **50**
Vítr **51**
Skřivan **55**

OHŇOSTROJ MARNOSTI

Pro všechna proč a jak a odkud

Ohňostroj marnosti **61**
Předjaří **63**
Srpek milostné **65**
Jaro **67**
Všední **69**
Oslava jara **71**
Šachy **73**
U vody **75**
Letní milostná **77**
Sucho **79**
Ulice **81**
Zajatá **83**
Podzimní procházka **85**
Podzimní **87**
Sklizeň **89**
Podzim **91**
Pevnost **93**
Taneční na podzim **95**
Den a noc **97**

Zimní klavír

Největší jsem byla **101**
Střep **103**

Jízva	105
Dětství mé	107
Dobrou noc, otčino	109
Bukvice	111
Patnáctiletá	113
Schůzka s Bostonem	115
Probuzení	117
Korutany	119
Mušle	121
Neznámý vojín	123
Literát	127
Osvětlené město	129
Rozmluva	131
Vieira da Silva portugalská malířka	133
Zimní klavír	135
Sníh	137

ZEMĚ VYSTĚHOVALCŮ

Pompeje

Letní	143
Podzimní rozvrh	144
Cizina	145
Na horách	146
Naděje	147
Adventní trh	148
Advent	149
Novověk	150
Československo	151
Turinské plátno	152
Pompeje	153
Italské zastavení	154
M. C. Escher	155
Christina Lavantová	156
Vzlet umělce	157

Kolotoč

- Kolotoč **161**
Slunný den **162**
V malém městě **163**
Archa **164**
Prázdninový dům **165**
Sníh **166**
Rozum **167**
Nákup šatů **168**
Dvaadvacáté stěhování **169**
Melancholie **170**
Vinobraní **171**
Na slepou bábu **172**
V bytě kterým prošla smrt **173**
Vdova **174**
Stáří **175**

Vor

- Vor **179**
Fialky **180**
Pes **181**
Smrt pejska **182**
Vzpomínám na psa **183**
Sen o mrtvém psovi **184**
Večery bílý a černý **185**
Kmín **186**
Obrázek z Vysočiny **187**
Kudy — bez Lady — z Lipnice — **188**
Země vystěhovalců (fragment) **191**
Hudba **194**
Vinice **196**
Stařec a svícen anebo O lásce **198**
Nostalgie v Tuilerích
anebo Česká procházka pařížskou obrazárnou **200**

Zdeněk Rotrekl: Setkávání **205**

Ediční poznámka **207**

O autorce **209**

Gertruda Goepfertová ZIMNÍ KLAVÍR

Vychází s laskavým přispěním Křesťanské akademie / Řím

jako 123. svazek edice Vigilie

Obálka a grafická úprava Viktor Karlík

Ilustrace Gertruda Goepfertová

Doslov Zdeněk Rotrekl

K vydání připravila Jana Uhdeová

Vydalo nakladatelství Atlantis v Brně roku 2003

jako svou 222. publikaci

Sazbu písmem Franklin Gothic

připravil Vladimír Ludva

Vytiskla tiskárna Centa, s. r. o.,

Vídeňská 113, Brno-Horní Heršpice

Počet stran 216

Tematická skupina 13

Vydání tohoto souboru první

Knihy objednejte u svého knihkupce

nebo na adrese

ATLANTIS, spol. s r. o.

PS 374

602 00 Brno

e-mail: atlantis-brno@volny.cz